

מישיב נפש

מעייני חיזוק ואמונה מאוצרו של מרן הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

קול "אודיע אמונתך"
בארה"ק - 08-30-20-666
בארה"ב - 605-477-7011
בלאנדאן - 44-3003730634

נפשי בדברו | דיבורים מלב אל לב
במשנת מו"ר שליט"א

נפשי בשאלתי | שאלות המוגשות
לפני מו"ר שליט"א

שובי נפשי למנוחיי!

לשוב לחצרות השם, עתה שבים אל המנוחה ואל הנחלה - למקום האמיתי שלנו, לתורה ולעבודת הש"ת.

ויובן מה שמצינו בדברי חז"ל (כלים י"ז י"ג): "כל שבים טהור חוץ מכלב המים מפני שהוא בורח ליבשה". כלומר שע"פ הלכות התורה בעלי חיים הנמצאים ביבשה מטמאים במותם, ואילו חיות הים אין מטמאין במיתתם.

לא כן כלב הים, שאע"פ שנמצא הרבה בים, אבל כיון שבעת מצוקה הוא בורח אל היבשה, נקרא משום כך חית היבשה. ומסביר רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע (בי"ג מידות והדרכות הנדפס לפני ספרו אור דורע לצדיק) שתכונת כל כח טבעי וכל חי שבבריאה הוא, שבהיותו במיצר - היפך המנוחה -

הוא נמשך לשרשו, למנוחתו. ולכן הכלב שבים, מכיון שבעת צרה הוא בורח מפני החפצים רעתו אל היבשה - אות וסימן הוא כי היבשה היא שרשו, ולכן אין דינו כחיות הים אלא כחיות היבשה שטמאין במותם, כי שם שרשו...

כל איש מישראל, אף אם יעבור עליו מה שיעבור, בעת צרה הוא בורח תמיד אל הש"ת, והוא סימן מובהק דלית ליה שום פירסא כי באמת זהו מקומו האמיתי של כל אחד מישראל! וזאת מנוחתו עד עתה, להיות בחלק ונחלת הש"ת - וזהו מהות התשובה, שאנו שבים למקומו - לחצרות הש"ת...

כמו כן ע"פ דברי רבינו בענין התשובה שהיא לשוב להש"ת ולעלות לשרשינו, והיא כל משרת ירידתנו לזה העולם, היינו שאם האדם זוכה ובעולם שפל כזה המלא העלמות והסתרות עד אין קץ, הוא מתאחז בהקב"ה ושב לשרשו, אזי נחשבת עבודתו זו למעלה גדולה מאד, והוא נמצא תמיד במצב של תשובה, כלומר שהוא עושה את כל המוטל עליו בכונה של תשובה, ללמוד עם כונה לשוב ע"י להש"ת, להתפלל עם כונה זו, להזהר מלעבור על מצוותיו כדי לשוב אליו, לעמוד איתן בנסיונותיו באופן של תשובה, וזוהי מתקן נסיונותיו הקודמים שלא התגבר עליהם כראוי, וכיוצא בזה בכל פעולותיו בזה העולם. כלומר שעם התשובה אפשר להלך ולעבדו ית' באופן תמידי ממש... כי כל עובדא דקדושה שעושה הוא עבור שצריך לשוב אליו ית', כדברי רבינו שתשובה ענינה הוא לשוב ולהדבק בשרשו, לראות ולדאוג תמיד שהבלי עו"ה לא ינתקו אותו חלילה מבורא העולם שהוא המקור ושורש הכל. (מתוך 'ונכתב בספר' מאמר 'משמעות התשובה' עמ' צ"ט)

כלו עברו להם ימי 'בין הזמנים' (מבלי להכנס לעצם הענין אשר רבים לא הסיכומו עמו, אלא בהתייחס לעבודה הנדרשת מאתנו עתה למעשה) ימי המנוחה והנופש - 'נופש' אשר כפי הידוע לדורשי רשומות שורשו ומקורו בתשעה באב, שכן כמו בתשעה באב, כך גם בנופש מסתובב אדם עם אנפילאות לרגליו וממתין בכליון עיניים לאוכל, ולפעמים גם נוהג בו איסור ללמוד...

ומקומי עד שכבי, קומי - בבית אחת צריך עתה לקיים התנערי מעפר קומו, לבשי בגדי תפארתך, להתנער מהעפר ומהגלים השופצים, לקיים 'יחזור לתלמוד', ולתת מעט מקום לרגשות חיל ורעדה מאימתי יום הדין המתקרב, למען נוכל להתכונן לקראתו כדבעי...

וכאן הבן שואל,
כיצד זה צולחים
בשלום את
המעבר הזה,
לקום ולצאת
מתוך ההפיכה,
ולבקש 'שבתי
בבית השם'...

וכאן הבן שואל, כיצד זה צולחים בשלום את המעבר הזה, לקום ולצאת מתוך ההפיכה ולבקש מעומק הלב אחת שאלת... שבתי בבית ה' ימי חיי?

אבל באמת אדרבה! זהו מהות התשובה - לחזור ולשוב למקומו! בעוד שבעיני בשר נראה כי בין הזמנים הוא זמן המנוחה, ועתה מתחילים ימי העמל, ההיפך הוא הנכון, ככל שהאדם שב למקומו הנכון נעשית נפשו רגועה ומתמלא בשלום ונחם בבחי' שובי נפשי למנוחיי, בבחי' זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אייתינה!

* * *

מצינו בנביאים שברוך בן נריה התבטא לפני רבו ירמיהו הנביא ואמר לו (ירמיה מ"ה ג'): "ומנוחה לא מצאתי" ומבארים זכמינו ז"ל (תרגום שם, וילק"ו ש"ב רמז שכ"ט) כונת מאמרו של ברוך בן נריה "ומנוחה לא מצאתי" - שאין לי נבואה. כלומר, כי הוא ידע ששרשו היא מדריגה גבוהה שהיא הנבואה, שכל צדיק יש לו שורש באלקות בגוון מיוחד, והוא בראותו שלא זכה להגיע לכך, אם כן לא הגיע עדיין לשרשו, כלומר שלא הגיע למקום מנוחתו, לכן התבטא שלא מצא מנוחה. כי שורש האדם היא שלמות מנוחתו, כי כשאדם נמצא במקום שרשו באין מפריע ומעכב, שם היא שלמות מנוחתו. ועל כך התאונן: "ומנוחה לא מצאתי", וזאת בגלל שהיתה אז שעת חורבן בית המקדש מקום השראת השכינה, שמשם היתה נמשכת הנבואה להמתקנים והראויים לכך...

הנה עפ"י ה"ל יובן, כי המנוחה האמיתית היא דייקא עתה, כאשר אחר תקופת ריחוק, בארץ ציה ויפך בלי מים, אשר שם מתגלה הצמאון הפנימי שכבר חפץ ומשתוקק ונכסף

• שאלה • הייתי נצרך לאיזה ישועה והתחזקתי מאוד בבטחון בהש"ת ובכל זאת לא נושעתי!?

תשובה: תמתין עוד כמה שנים, ותיווכח לראות שאתה צריך להודות ולהלל לה' על כך שהוא לא עזר לך בדבר זה.

• שאלה • באתי בברית האירוסין בשעטו"מ, מה היא ההכנה הטובה ביותר לחתונה הבעל"ט?

תשובה: ללמוד בהתמדה גדולה.

• שאלה • מה היא מדרגתינו באמת, מצד אחד אמרו חז"ל שיחייב כל אדם לומר בשבילי נברא העולם וכן אנו יודעים שבנים אנו לה' אלוהינו ואנו במדרגה הכי נשגבה שבבריאה ומצד שני אנו בטיילים ומבוטלים כנגד גדלות הבורא ומה אנוש כי תזכרנו, ואנוכי עפר ואפר, מה הביאור בסתירה זו?

תשובה: יש לנו את שני הצדדים ושניהם אמת לאמיתיה, מצד אחד אנו מלובשים בגוף מוגשם מאוד הנמשך לתאוות העולם הזה ומצד זה אנו שפלים ונבזים מאוד, אך מצד נשמתנו אנו גבוהים מאוד בבחינת חלק אלוהי ממעל, והבחירה נתונה בידינו האם להיות נוטים לצד הבהמי והשפל שלנו או להיות דבוקים בה' יתברך ולבטל את צד הרע.

ובכל עת צריך אדם לבחון בעצמו איזה התבוננות תביא אותו עכשיו לידי מעשה בעבודת ה', אם שפלות גופו או גדלות נשמתו, העיקר להתקרב ולא להתרחק.

• שאלה • מטבעי אני נמשך לדמיון, האם יש דרך לשנות טבעי בזה?

תשובה: לעסוק הרבה בלימוד גמרא עם רש"י.

ומתוקים מדבר ונופת צופים

משיחה לחבורת הבחורים בראשות הגר"י הירשלר - אב תשפ"ו

איני יכול לומר זמן קבוע, כי כל אחד הוא עולם בפני עצמו, וממילא צריך כל אחד לקבוע לעצמו איך ללמוד לימוד כזה או כזה, ואם קשה לו, ילמד עם חבר ביחד.

העיקר לדעת שהתורה היא מתוקה ונעימה, ואף שעדיין לא מרגיש את זה, עתיד הוא לזכות לטעום את עונג התורה. כשיתחיל לטעום מתיקות התורה לא יוכל לחיות בלי תורה, איזה מתיקות יש בדברי חז"ל וכל שכן באגדות חז"ל, שיש בהם נעימות נפלא וחיוק בעבודת ה'.

אם אי אפשר ללמוד גמרא עם תוספות, ילמד חומש עם רש"י של פרשת השבוע, גם יסתכל באור החיים הק', וכך הוא לומד כמה וכמה חלקים בתורה ק'.

ב"ה יש לנו במה לבלות את שנותינו בתוך הקדושה, לא לבלות הזמן לריק חס ושלום.

פרשה (עקב) כתוב מצות עשה של 'ואכלת ושבעת וברכת', איך זוכים לקיים המצות עשה דאורייתא הזה כראוי?

בחור אחד סיפר לי שפעם אחת כשהיה במירון הלך עם רבי יונה לעבל לקנות מצרכים בצפת בעבור סעודות ראש השנה, ובאמצע הדרך ישב ואכל סעודתו, ואח"כ ברך ברכת המזון בנעימות נפלא כזאת, ואמר שמימי לא שמע ברכת המזון כזה.

איך זוכים לקנות את הנעימות הזו?

צריך לרצות את זה, ולעסוק בזה, וכן לשמוח כשמישהו אחר זוכה לזה. והעיקר לדבר תמיד עם חברים באידישקייט, להתמיד בעצות הקדושות, וכן סיפורי צדיקים מועיל מאד לזה.

בימי בין הזמנים יוצאים יותר לחוץ, וצריך חיזוק לשמירת העיניים.

בוודאי בוודאי.

באמת אין צריך כ"כ הרבה לצאת לרחוב, טוב לקבוע סדר לשבת במקום אחד ולבלות חברים ביחד בסיפורי צדיקים ובלימוד אגדות חז"ל, ובשיחת חולין בטהרה.

מה היא העצה לשמירת המחשבה?

העצה כנגד מחשבות רעות, הוא היסח הדעת. בכל פעם שהמחשבה מתעוררת יש להסיח דעתו שוב ושוב. לא להילחם אלא פשוט להסיח דעתו למחשבה אחרת.

התשובה כנגד מחשבות זרות, הוא לדעת שהשי"ת אומר שאסור לחשוב מזה, ויסיח דעתו מזה שוב ושוב. וכשהיצה"ר רואה שהאדם מסיח דעתו הרבה פעמים, על פי רוב הוא מתבטל.

השי"ת יעזור לכם שהלב שלכם יהיה שלם עם בורא העולם, באהבה ובשמחה, ותהיו מאושרים.

יש לנו הקב"ה קדוש כזה, תורה קדושה כזאת, אין לנו מה לדאוג. הקב"ה מסתכל עלינו לטובה, רק לטובה, הוא מסתכל בעיקר רק על הטוב, ואם חלילה יש דברים לא כ"כ טובים, הקב"ה דן לכף זכות שאנו נמצאים בנסינות כאלה.

אשרינו מה טוב חלקינו שאנחנו יהודים ויודעים מהתורה הקדושה, ולומדים את התורה הקדושה. אשרינו מה טוב חלקינו

בסעיף הראשון בשו"ע כתוב 'שויתי ה' לנגדי תמיד', איך אפשר לזכות לקיים את זה ולזכור בתמידות את הקב"ה?

ישנן לעצמו פסוק נחמד ונעים בענין זה, ויחשוב על זה במחשבה.

איך אפשר לעבור את 'בין הזמנים' כראוי.

הדבר הראשון הוא להתפלל ג' תפילות ביום בכונה. שנית יש לקבוע לעצמו שיעורים בלימודים קלים, עין יעקב, אגדות חז"ל, סיפורי צדיקים.

הספר 'עין יעקב' הוא לימוד קדוש מאד, מלא בדברי חיזוק נעימים, דיבורים קדושים מאד. הוציאו מכל הש"ס אגדות חז"ל והדפיסוהו בפני עצמו כדי שאנשים שקשה להם ללמוד גמרא עם תוספות, ילמדו אגדות חז"ל הקדושים, זה מחיה נפשות הן לעצמו והן לחזק אחרים.

הבחורים נוסעים לקעמפ, מהו השיעור לקבוע שיעורי תורה?

לבלתי רום לבבו

ומובא בספר "ישמח לב" להרה"ק ר' נחום מטשערנוביל זי"ע (בחיידושים למס' ביצה): הרוצה שיתקיימו נכסיו - שלא יפול רק יהיה תמיד בקיום, יטע בהם אדר, ר"ל "אלף דר" - שיבין שאלופו של עולם דר בכל דבר ואפס זולתו, היינו שידע שכל נכסיו ורכושו הם בהשגחה פרטית מאתו ית', כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, וכדמתרגמין על פסוק זה (דברים ח' י"ח): "ארי הוא יתב לך עצה למקני נכסין", כלומר שהוא הוא שנתן לך את העצה, השכל והכשרון וההצלחה לרכוש את מה שבידך. וכן השי"ת שומר את הונך, ואין לך שום דבר בלעדיו ית', והודו לו ברכו שמו - ועי"ז נכסיך יתקיימו.

ויובן היטב על פי דברינו, שקיומו של כל דבר הוא ע"י שאינו מחשיב את כחו, אלא יודע שהכל נעשה בכחו יתברך, והיא ההכנעה והביטול שעל ידה קיימים לעד.

כי הפסד וכליון ח"ו בא ע"י גאווה, כמו שכתוב (משלי ט"ו - י"ח) "לפני שבר גאון", היינו שגאווה סכנה לשבר ח"ו. כעין מה שמובא בחובת הלבבות (סוף שער הבטחון) מעשה בסופר אחד מומחה ומהיר, ששאלו שכנו מה נשמע עם פרנסתך, והשיבו בלשון כמתגאה ובטח על מומחיותו, ובו ביום נקטעה ידו... ולכן שומה עלינו על כל שפע טובה וברכה ועל כל חן וחסד שחונן ה' אותנו, לקבלם מתוך הכנעה וענוה והודיה, ולשמוח בישועתו.

ואולי גם זה טעם על מה שאמרו חז"ל (הוריות י"ב ע"א) "תנו רבנן אין מושחין את המלכים אלא על המעין, כדי שתמשך מלכותם". כי מים רומז לענוה, כמו שאמרו רז"ל (תענית י' ע"א) "מה מים מניחין מזה גבוה והולכין למקום נמוך" עיי"ש. והתורה הקדושה הדגישה זאת במיוחד למלך כמו שכתוב 'לבלתי רום לבבו מאחיו וגו'. ועפ"י מובן היטב סיום הפסוק: למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל - היינו דאם יתנהג בענוה ולא ירום לבבו מאחיו, יזכה שמלכותו תימשך ותתקיים לעד.

(לקט אמרים ח"א, עמוד יב)

הירא ורך הלבב

אך אם כבר נתעורר בו יצר הרע אין לו להתבהל כלל, אלא אדרבה, יש לזכור שדוקא על ידי זה ממליכים אותו יתברך, ובאמת כל נצחון היצר הוא דוקא כאשר היצר מתקרב ובא, כי בעת מלחמה - ובפרט במלחמת פנים אל פנים כדרך הלוחמים בימים הקדמונים שהיו נצבים שלופי חרב זה מול זה - הרי כאשר השונא עומד מרחוק, מצד אחד היא מעלה כי הוא לא יכול להזיק, אבל מאידך יש בזה גם חסרון, כי גם אי אפשר לעשות לו כלום, אך כאשר השונא קרב ובא, אף שהדבר מסוכן יותר, אולם אז גם ניתן להורגו ולכלותו.

וכך גם במלחמת היצר, כאשר היצר כבר הופיע ובא בקרבתו יש לצאת למלחמה ולהבין שעתה הוא העת לנצחו מקרב, והעיקר לעורר או בנפשו עוז ואכזריות, להיות אכזר על עצמו, כי האיש הירא ורך הלבב אינו יכול לצאת למלחמה, ויש לזכור שאכזריות זו היא הרחמנות הגדולה ביותר, ולהפך הרחמנות על עצמו בשעה כזו היא אכזריות, וכמו שהבאנו לעיל מה שאמר רבינו"ל על הכתוב 'רחמי רשעים אכזרי', ועל כן יש לעורר אכזריות על עצמו ולעמוד על בנסיון נגד היצר הרע כי זה עיקר הרחמנות הנצחית על עצמו ולעולם לא יתחרט מזה שהתגבר ועמד בנסיון.

(אוסף אמרים, קדושה, מאמר ט)

ההכנה להמלכה

סוד חודש אלול

ובאמת זה הוא סוד חודש אלול, שבו מכינים אנו את עצמנו לראש השנה, שאו צריכים בקיאות ב"רצוא" ובקיאאות ב"שוב", כפי שמתבאר היטב בליקוטי מוהר"ן (סימן ו') שהאדם צריך בקיאות בין ברצוא ובין בשוב, והיינו שבשני המצבים גם בעליה וגם בירידה יתנהג כיאות וימליך את הקדוש ברוך הוא עליו. וכמו שמובא באות ז':

"והפירוש הפשוט הוא שמי שרוצה לילך בדרכי התשובה צריך לחגור מתניו שיתחזק עצמו בדרכי ה' תמיד בין בעליה בין בירידה, שהם בבחינת אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך, היינו בין שיוכה לאיזה עליה לאיזה מדריגה גדולה אעפ"כ אל יעמוד שם ולא יסתפק עצמו בזה... וכן להיפך שאפילו אם יפול ח"ו למקום שיפול אפילו בשאול תחתית אל יתיאש עצמו לעולם ותמיד יקבש ויחפש את השי"ת ויחזק את עצמו בכל מקום שהוא במה שיוכל, כי גם בשאול תחתיות נמצא השי"ת, וגם שם יכולין לדבק עצמו אליו יתברך..." והוא כאמור כל ענין עבודת אלול, להתכונן לימי ראש השנה הקדושים על ידי שנחפש בעצמינו להיות מוכנים להמליך את השי"ת בכל מקום אפילו במקומות שנראים מכוסים, ולמצוא גם שם, כי רק על ידי כן אפשר להגיע לראש השנה להמליכו ית' גם במקומות האלו, והיא ההמלכה הראויה בתכלית השלמות.

אלול - זמן החיפוש

ואמנם מובא ש"אלול" הוא לשון חיפוש, כמו "ויתורו את ארץ כנען" (במדבר י"א) מתרגמין "ויאלולין", היינו כנ"ל שזה סוד עבודת אלול לחפש ולמצוא בעצמו אם הוא מוכן לעמוד ולהמליכו ית' בעת התחדשות המלוכה בראש השנה, שאו ממליכים אותו בכל המצבים. ולכן צריך לחפש בכל בתי הנפש, גם אלו המכוסים מעיני האדם, להתכונן להמליך גם שם את השי"ת ביום הכסה, הלא הוא ראש השנה המיועד להמלכת השי"ת על כל המקומות הנסתרים והגלים גם יחד, כי רק אז ההמלכה היא בשלמות.

כמו כן מובא שאותיות אלול הוא נוטריקון לא-לו. שיש בכך שני המצבים - ירידה ועליה. והיינו שבימי העליה להיות בבחינת "לא" - כלומר שלא להתגאות, ולהיות בעצמו בבחינת "לא". ולעומת זאת בימי הירידה לדעת שהשי"ת אתו ועמו, ולהשתוקק אליו. כלומר "לו", והבן. וענין זה ג"כ כלול בשתי בחינות הבקיאאות הנזכרים לעיל.

"הוא יום של ראש השנה". - היינו שהזהירים על השמחה העצומה הנפלאה שזכו להיות צבא ה' להמליכו ולייחדו בזה היום. ולכן אין עוסקים בראש השנה בוידויים על החטאים, כי המתקת הדין הוא כפי שלימות ההמלכה והחדוה בהשם מעוזנו.

להאיר בחושך דוקא

והנה לאחר כל האמור, לפלא הוא שדוקא חג קדוש ומיוחד זה ראש השנה - יחיד הוא בין כל מועדי השנה שהלבנה נעלמת ונתכסית ולא נראית כלל. והדבר טעון ביאור, כי ביום בו מתחדשת כביכול מלכות השי"ת, וזה היום תחילת מעשיך, ביום כזה של התחדשות, היתה

וכמו שאין
חשיבות להולדתם
את הבן כשהוא
כלי ריק בלא
תורה - כן לא
נחשבת תחילת
הבריאה רק
בבריאת האדם
הממליך את
הבורא על
הבריאה.

צריכה הלבנה להיות בהתחדשותה ובתפארתה, עכ"פ כבכל חגי השנה הנזכרים בתורה, ועם ישראל דומים ללבנה (שמות רבה ט"ז), ודוקא על יום זה נאמר (תהלים פ"א) "בכסה ליום חגיני", שמוזה למדו חז"ל שהוא ראש השנה (ר"ה ח) - חג שהחודש מתכסה בו. והדבר אומר דרשני.

ויש לומר ההסבר בזה, דאדרבה דוקא ביום זה שנדרש מעצמו להמליכו יתברך, מחובתנו לדאוג שההמלכה תהיה בתכלית השלימות - להמליכו גם על המקומות המכוסים והנמוכים, וזה עיקר שלימות ההמלכה, להמליכו גם על מקומות שאין רואים שם כי אם הסתרה וחושך, ואם אנו מכריזים שם ה' מלך, זאת היא ההמלכה השלמה ביותר. וזה ענין ה"כסה" בראש השנה - להמליכו אפילו בלא שום גילוי והארה, אלא להאמין ולזעוק ה' מלך גם אם הכל מכוסה ואין רואים מאומה. וזה עיקר הנחת רוח שלו ית' שגם ללא כל השגה והארה מכריזים באמונה לבד כי ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד. (וכעין זה היא ג"כ המצוה הראשונה בתחילת המעט לעת: קבלת עול מלכות שמים במצות קריאת שמע של ערבית. ובמצוה זו מתחילה המשנה הראשונה של הש"ס "מאימתי קורין את שמע בערבית").

בריאה הנחשבת לבריאה

והנה תחילת הבריאה היתה בכ"ה באלול (פרקי דר"א ריש פ"ח). וראש השנה שלנו הוא ביום הששי לבריאה - שבו נברא אדם הראשון, והמליך בו ביום את הקב"ה, כמ"ש בפרקי דר"א פרק י"א, שאמר להברואים בואו אני ואתם נלך ונלביש גיאות ועזו ונמליך את מי שבראנו, לפי שהעם ממליכים את המלך, עכ"ל. וכן מובא בתיקונים (תיקון נ"ו דף צ' ע"ב) אמר (אדה"ר) בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושינו, ע"כ.

ולכן אומרים בתפילת ראש השנה "זה היום תחילת מעשיך" (הגם שכאמור תחילת הבריאה ממש היתה בכ"ה באלול) כי עיקר חשיבות הבריאה נעשתה על ידי שאדם הראשון נוצר והמליך את השי"ת. וכעין מה שאמרו חז"ל (סנהדרין צ"ט): "כל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאו". וכן (שם דף י"ט): "כאילו ילדו". ובמדרש (שה"ש א' כ"ב): "כל המכניס בריה אחת לתוך כנפי השכינה מעלין עליו כאילו הוא בראו ויצרו וריקמו". והגם שהוריו הולידוהו - אעפ"כ לא נחשב למולידו אלא זה שהכניס בו דעת. וכמו שאין חשיבות להולדתם את הבן כשהוא כלי ריק בלא תורה - כן לא נחשבת תחילת הבריאה רק בבריאת האדם הממליך את הבורא על הבריאה. ולכן נקרא ראש השנה "תחילת מעשיך".

עיקר הבריאה

ואיתא בגמרא (ר"ה כ"ו): כמאן מצלינן האידנא זה היום תחילת מעשיך (לפי איזה תנא מוכיזין אנו בתפילה "זה היום תחילת מעשיך")? כר' אליעזר, דאמר בתשרי נברא העולם. ושם במהרש"א איתא וז"ל: "וכבר כתבנו דבפרקי דר"א [עיין ריש פ"ח] מפורש דתחילת הבריאה ביום ראשון למעשה בראשית היה בכ"ה באלול, וביום ו' נברא האדם ועל שם זה נקרא ראש השנה תחילת מעשיך - שהאדם היה תכלית של כל הבריאה, וכאילו לא נברא שום דבר קודם בריאת האדם, ונקרא ראש-השנה תחילת מעשיך - שהאדם הוא עיקר המעשים".

וכן איתא בגמ' (ראש השנה ל"א): בשישי מה היו אומרים? "ה' מלך גאות לבש" - על שם שגמר מלאכתו ומלך עליהם, ע"כ. והיינו על ידי אדם הראשון, וראה בעץ חיים (שער ה' פ"ו) אודות התיקונים הנפלאים שעשה אדם הראשון לפני החטא. (וכן בשער המצוות פ' בהר, עיי"ש).

ולכן נאמר על ראש השנה (נחמיה ח' י') "לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים וגו' כי קדוש היום לאדוננו ואלו נעצבו כי חדות ה' היא מעוזכם", וזה היה בראש השנה, כנאמר שם בפסוק ב': "ביום אחד לחודש השביעי" וברשי:

יש לנו עצה
נפלאה
לתשובה,
לענות אמן
יש"ר בכל
כוחנו - עצה
מתז"ל:
'מוחלים לו על'
כל עוונותיו'